

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням вченої ради
Державного ВНЗ «НГУ»
від 18.04.2017 (протокол №7)

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ТА ОБРАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ**

**Дніпро
НГУ
2017**

ЗМІСТ

1 ПЕРЕДМОВА	3
1.1 Розробники.....	3
1.2 Нормативні документи	3
1.3 Терміни та їх визначення.....	4
1.4 Загальні питання.....	6
1.5 Призначення Положення.....	7
2 ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ПЕРЕЛІКУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	8
3 ПРОЦЕДУРИ ОБРАННЯ СТУДЕНТОМ ОКРЕМИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	9
4 ПРОЦЕДУРИ ОБРАННЯ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ.....	10
5 ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ВИБІРКОВОЮ ЧАСТИНОЮ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ.....	11
5.1 Особливості організації освітнього процесу за вибірковою частиною освітньої програми	11
5.2 Терміни викладання та форма підсумкового контролю	12
6 ПРИКІНЦЕВІ ЗАУВАЖЕННЯ.....	12

1 ПЕРЕДМОВА

1.1 Розробники

Азюковський Олександр Олександрович, перший проректор;
Бабенко Микола Володимирович, методист вищої категорії;
Бузило Володимир Іванович, декан гірничого факультету;
Заболотна Юлія Олександрівна, доцент кафедри маркшейдерії;
Іванов Олексій Борисович, директор Інституту електроенергетики;
Казмиренко Олексій Володимирович, керівник інформаційного комп'ютерного комплексу;
Кузьменко Олександр Михайлович, голова науково-методичної ради;
Науменко Олена Геннадіївна, заступник декана механіко-машинобудівного факультету;
Одновол Микола Миколайович, директор центру моніторингу знань;
Приходченко Василь Федорович, декан геологорозвідувального факультету;
Проців Володимир Васильович, завідувач кафедри технології гірничого машинобудування;
Салов Володимир Олександрович, директор науково-методичного центру;
Усик Ігор Іванович, декан факультету будівництва;
Хоменко Юрій Тимофійович, проректор з навчальної роботи.

1.2 Нормативні документи

- ♦ Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-ХІІ та Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
- ♦ Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266.
- ♦ Постанова КМ України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12.08.2015 № 579.
- ♦ Стандарт вищої освіти Державного ВНЗ «НГУ» Проектування освітнього процесу, затверджений вченою радою 15.11.2016, протокол №15.
- ♦ Положення про організацію освітнього процесу Державного ВНЗ «НГУ» Проектування освітнього процесу, затверджено вченою радою 15.11.2016, протокол №15.

- ♦ Правила прийому до Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» у 2017 році. http://www.nmu.org.ua/ua/content/study/admission/umovi_vstupy/ngu/
- ♦ Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти». Затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>.
- ♦ Положення Державного ВНЗ «НГУ» про започаткування спеціалізацій спеціальностей, уведено в дію наказом ректора від 02.09.2016 №46.
- ♦ Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені Наказом МОН України від 01.06.2016 №600.

1.3 Терміни та їх визначення

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа (компетентний орган) встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами.

Кваліфікація освітня – кваліфікація, що присуджується вищими навчальними закладами на підставі виконання вимог Стандартів вищої освіти.

Кваліфікація професійна – кваліфікація, яка присуджується на підставі виконання вимог професійних стандартів, що діють у сфері праці, і відображають здатність особи виконувати завдання і обов'язки певного виду професійної діяльності. Професійні кваліфікації надаються роботодавцями або спільно з ними, або за встановленими за їх участю правилами.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Навчальна дисципліна – педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо будь-якої галузі діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості компетентностей здобувачів.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Проектна група освітньої програми – ініціативна група науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною до освітньої програми спеціальністю, стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи, та відповідальні за розробку і реалізацію освітніх програм за спеціальністю вищої освіти на певному рівні вищої освіти.

Результати навчання (програмні) – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається законодавством або вищим навчальним закладом, або науковою установою та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Фахові компетентності – компетентності, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

1.4 Загальні питання

1.4.1 Освітні програми (освітньо-професійна, освітньо-наукова) за рівнями вищої освіти містять нормативну та вибірккову частини й оприлюднюються на сайті університету. Параметри програм подані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Обсяги освітніх програм та їх складових

Освітньо-професійна програма (ОПП) бакалавра			Освітньо-професійна програма (ОПП) магістра			Освітньо-наукова програма (ОПП) магістра		
Обсяг – 240 кр. ЄКТС			Обсяг – 90 кр. ЄКТС			Обсяг – 120 кр. ЄКТС		
Нормативна частина, не менше кр. ЄКТС	Вибіркова частина		Нормативна частина, не менше кр. ЄКТС	Вибіркова частина		Нормативна частина, не менше кр. ЄКТС	Вибіркова частина	
	Діапазон обсягу, кр. ЄКТС	Частка обсягу ОПП, %		Діапазон обсягу, кр. ЄКТС	Частка обсягу ОПП, %		Діапазон обсягу, кр. ЄКТС	Частка обсягу ОПП, %
120	60...120	25...50	31,5	22,5...58,5	25...65	42	30...78	25...65

Освітні програми формуються на основі компетентнісного підходу, що забезпечує якість вищої освіти на стадії проектування освітнього процесу.

1.4.2 Зміст нормативної частини освітньої програми визначається стандартом вищої освіти за спеціальністю певного рівня вищої освіти.

Обсяг нормативної частини для всіх освітніх програм спеціальності за певним рівнем вищої освіти ідентичний.

1.4.3 Вибіркові частини освітніх програм забезпечують можливість персонального вибору студентом окремих навчальних дисциплін із університетського переліку й персонального вибору певної спеціалізації (комплексу навчальних дисциплін, практик, індивідуальних завдань) з декількох.

Спеціалізаціями відповідно до Закону України «Про вищу освіту» вважаються спеціальності попередніх переліків або інші спеціалізації, що започатковані в установленому порядку та затверджені вченою радою університету.

Спеціалізація передбачає профільну спеціалізовану підготовку здобувачів вищої освіти з урахуванням регіональних потреб, запитів роботодавців, тенденцій розвитку професії.

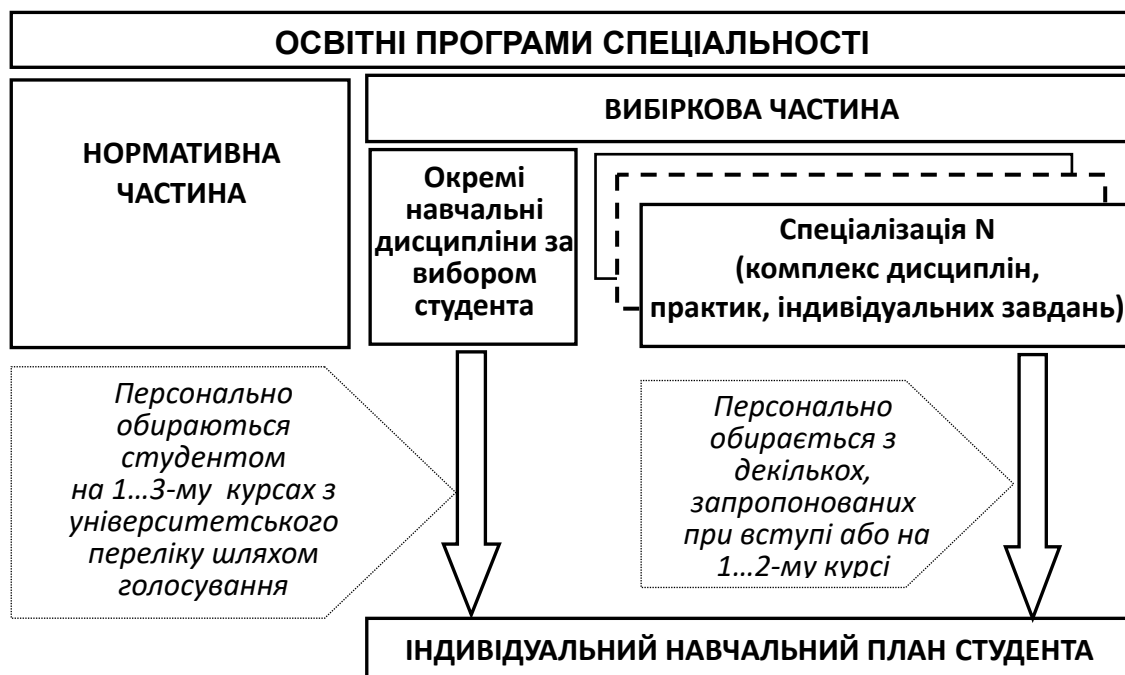
Зміст результатів навчання за спеціалізаціями відрізняються технологіями (проектування, виготовлення, експлуатація, відновлення, утилізація), організацією й управлінням професійною діяльністю за цими технологіями, а

також наявністю в структурі праці випускника на первинних посадах нових продуктів, предметів, способів або умов діяльності.

Обсяг вибіркової частини має бути не менш ніж 25 відсотків від загального обсягу освітньої програми.

Вибіркова частина освітньої програми в повному обсязі включається до індивідуального навчального плану студента.

Алгоритм формування студентом індивідуального навчального плану (вибіркова частина освітньої програми) наведено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Блок-схема формування студентом індивідуального навчального плану

1.4.4 Формування індивідуальних планів студентами в Державному ВНЗ «НГУ» відповідає Закону України «Про вищу освіту» щодо підготовки бакалаврів для «успішного виконання посадових обов'язків за обраною спеціальністю», магістрів – для «ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності» (Ст. 5, п. 1) та забезпечує студентам можливість вибору навчальних дисциплін, обсягом не менше 25 відсотків освітньої програми (Ст. 62, п.1).

1.5 Призначення Положення

Положення визначає:

- ♦ порядок формування університетського переліку навчальних дисциплін для вибору студентом (розділ 2);
- ♦ процедури обрання студентом окремих навчальних дисциплін (розділ 3);
- ♦ процедури обрання студентами спеціалізацій (розділ 4);
- ♦ організацію освітнього процесу за вибірковою частиною освітніх програм (розділ 5).

2 ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ПЕРЕЛІКУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1.1 Кожен студент має право персонально обрати із університетського переліку (далі Перелік) бажані для вивчення окремі навчальні дисципліни (вибіркові дисципліни) сумарним обсягом 12 та 3 кредити ЄКТС для рівня бакалавра та магістра відповідно.

2.1.2 Кількість дисциплін Переліку повинна не менш ніж у двічі перевищувати заплановану кількість окремих вибіркового дисциплін освітньої програми.

2.1.3 Вибір окремих дисциплін із університетського переліку здійснюється студентами шляхом голосування на мажоритарні основі.

2.1.4 Для формування Переліку здійснюються заходи, що подані в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Етапи формування університетського Переліку вибіркового дисциплін

№	Заходи	Відповідальні, строки виконання
1	Опитування студентів щодо назв та змісту бажаних вибіркового дисциплін для включення в Перелік	Деканати; до 30 вересня
2	Надання пропозицій студентів щодо Переліку вибіркового дисциплін	Старости академічних груп; до 30 жовтня
3	Надання пропозицій кафедр щодо Переліку вибіркового навчальних дисциплін до робочої групи	Завідувачі кафедр; до 30 жовтня
4	Подання пропозицій кафедр на погодження органам студентського самоврядування	Робоча група; до 20 листопада
5	Відбір та формування Переліку вибіркового дисциплін	Робоча група; до 20 листопада

Примітки:

1) до п. 3 – пропозиції щодо формування Переліку мають право подавати усі кафедри університету.

Кафедра повинна подати на розгляд робочої групи обґрунтування за формою:

- ♦ назва навчальної дисципліни;
- ♦ перелік компетентностей та відповідних результатів навчання, що забезпечує дисципліна;
- ♦ тематичний план дисципліни;
- ♦ відповідність кадрового забезпечення викладання дисципліни ліцензійним умовам;
- ♦ відповідність технологічного забезпечення викладання дисципліни ліцензійним умовам.

Право на викладання вибіркового дисциплін мають науково-педагогічні працівники, наукова та професійна активність яких відповідає «Ліцензійним умовам провадження

освітньої діяльності закладів освіти», що затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

2) до пп. 4...5 – для розгляду пропозицій щодо формування та оновлення Переліку вибірових дисциплін створюється робоча група із представників науково-методичного відділу, методичних комісій спеціальностей та студентського самоврядування, а її склад затверджується наказом ректора Університету до 1 жовтня поточного навчального року.

Перелік затверджується ректоратом і надається робочою групою до інформаційного комп'ютерного комплексу (ІКК) для розташування в електронному кампусі університету.

3 ПРОЦЕДУРИ ОБРАННЯ СТУДЕНТОМ ОКРЕМИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Обрання окремих навчальних дисциплін студентами із університетського Переліку проводиться на засадах прозорості та студентоцентризму і вимагає реалізації заходів, що наведені в таблиці 3.1.

Обрання навчальних дисциплін здійснюється на попередньому курсі навчання.

За відсутності теоретичного навчання на другому курсі за освітньо-професійними програмами рівня магістра обрання студентами окремих навчальних дисциплін не передбачається.

Таблиця 3.1 – Процедури обрання студентами окремих навчальних дисциплін

№	Заходи	Відповідальні, Строки виконання
1	Оприлюднення Переліку вибірових дисциплін на сайті університету	Робоча група; до 30 листопада
2	Визначення кожним студентом в електронному кампусі бажаних дисциплін із Переліку за кількістю кредитів ЄКТС відповідно до освітньої програми	Старости академічних груп, деканати; 15 лютого
3	Рейтингування окремих навчальних дисциплін за результатами голосування студентів	ІКК; до 1 березня
4	Визначення переліку вибірових навчальних дисциплін для викладання	ІКК; до 1 березня
5	Оприлюднення на сайті університету переліку вибірових дисциплін для викладання	ІКК; до 1 березня
6	Формування списків студентів для вивчення обраних дисциплін	ІКК; до 1 березня
7	Додаткове обрання студентами дисциплін із переліку для викладання, якщо вони раніше обрали інші (другий тур голосування)	ІКК, деканати; 15 березня
8	Формування остаточних списків студентів для вивчення вибірових дисциплін	ІКК, деканати; 15 березня
9	Оприлюднення на сайті університету робочих	Кафедри;

№	Заходи	Відповідальні, Строки виконання
	програм вибіркового навчальних дисциплін та матеріалів методичного та інформаційного забезпечення, розробленими за вимогами Стандарту вищої освіти Державного ВНЗ «НГУ» «Проектування освітнього процесу»	15 березня

Примітка:

до п. 5 – перелік дисциплін для викладання формується з перших із них за рейтингом, що встановлений результатами голосування студентів, із сумарним обсягом відповідно до освітньої програми спеціальності певного рівня. Дисципліни, що обрані не менше ніж 25-ма студентами, підлягають викладанню.

4 ПРОЦЕДУРИ ОБРАННЯ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ

Для рівня вищої освіти бакалавра спеціалізація (комплекс дисциплін, практик, індивідуальних завдань) обирається студентом попередньо з декількох, запропонованих при вступі або під час навчання на першому-другому курсах.

Для рівня магістра спеціалізація обираються при вступі на навчання за освітньо-професійною чи освітньо-науковою програмою.

Для обрання спеціалізацій спеціальності здійснюються заходи, що подані в таблиці 4.2.

Таблиця 4.2 – Етапи обрання спеціалізацій спеціальності

№	Заходи	Відповідальні, строки виконання
1	Організація обрання спеціалізацій під час подання документів для вступу на навчання за ОПП бакалавра, ОПП та ОНП магістра за певною спеціальністю	Приймальна комісія; 30 серпня
2	Започаткування додаткових спеціалізацій спеціальностей для можливості обрання студентами бажаної спеціалізації з декількох під час навчання на першому-другому курсах	Декани, проектна група спеціальності; перший семестр (після сесії) або третій семестр (після сесії)
3	Організація обрання спеціалізацій на першому-другому курсі навчання за ОПП бакалавра	Декани факультетів; четверта чверть (після сесії)
4	Формування списків студентів за спеціалізаціями спеціальностей рівня бакалавра	Декани факультетів; четверта чверть (після сесії)
5	Формування списків студентів спеціалізацій спеціальностей рівня магістра	Приймальна комісія; 30 серпня

Примітки:

1) до п.2 – здійснюється відповідно до Положення Державного ВНЗ «НГУ» про започаткування спеціалізацій спеціальностей, уведено в дію наказом ректора від 02.09.2016 №46.

2) до п.3 – спосіб вибору спеціалізацій конкретної спеціальності та квоти чисельності для окремих спеціалізацій у разі їх вибору на першому (другому) курсі (в долях від поточного контингенту студентів спеціальності) визначає Вчена рада університету за поданням факультету (проектної групи зі спеціальності).

5 ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ВИБІРКОВОЮ ЧАСТИНОЮ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

5.1 Особливості організації освітнього процесу за вибірковою частиною освітньої програми

Основні організаційні заходи наведені в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Організаційні заходи щодо викладання вибіркової частини освітньої програми

№	Заходи	Відповідальні, строки виконання
1	Формування річних індивідуальних навчальних планів відповідно до вибіркової частини освітньої програми)	Студенти; третя чверть попереднього курсу
2	Затвердження індивідуальних навчальних планів	Декани факультетів
3	Формування потоків студентів для вивчення окремих вибіркового дисциплін	Науково-методичний відділ; 30 березня
4	Формування академічних груп для навчання за організаційними формами спеціалізації	Декани факультетів; 30 березня
5	Внесення назв та параметрів вибіркового навчальних дисциплін до робочих (річних) навчальних планів спеціальностей	Науково-методичний відділ; 15 квітня
6	Складання та надання нарядів кафедрам на виконання навчального навантаження	Науково-методичний відділ; 30 квітня
7	Складання та надання нарядів диспетчерській службі на складання розкладу занять	Науково-методичний відділ; 30 травня

Примітки:

1) до пп. 1 та 2 – після включення до індивідуального навчального плану та його затвердження, вибіркові дисципліни визнаються обов'язковими для вивчення та оцінювання.

2) до п. 3 – чисельність потоку студентів не може бути менша 25-ти осіб.

Потоки можуть комплектуватися студентами різних спеціальностей та факультетів.

Студент, який з поважної причини не обрав дисципліни вчасно, має право визначитися протягом першого тижня навчання, але в межах сформованих потоків.

4) до п. 5 – обсяги складових освітніх програм за всіма спеціальностями та рівнями вищої освіти мають відповідати даним таблиці 1.1.

5.2 Терміни викладання та форма підсумкового контролю

5.2.1 За ОПП бакалавра викладання окремих дисциплін за вибором студентів здійснюється з другого курсу.

5.2.2 За ОНП магістра викладання окремих дисциплін за вибором студентів здійснюється на другому курсі.

5.2.3 Форма підсумкового контролю дисциплін вибору студента – диференційований залік.

5.2.4 Самочинна відмова від вивчення дисциплін за вибором вважається академічною заборгованістю.

5.2.5 Перезарахування та визнання результатів навчання за вибірковою частиною освітніх програм здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу Державного ВНЗ «НГУ».

6 ПРИКІНЦЕВІ ЗАУВАЖЕННЯ

Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу університету та оприлюднюється на сайті університету.

Положення підлягає перегляду та доопрацюванню, відповідно до змін нормативної бази України в сфері вищої освіти.

Зміни та доповнення до Положення розглядаються та затверджуються вченою радою.

Відповідальність за впровадження Положення несуть перший проректор та декани факультетів.

Навчально-методичне видання

Азюковський Олександр Олександрович
Бабенко Микола Володимирович
Бузило Володимир Іванович
Заболотна Юлія Олександрівна
Іванов Олексій Борисович
Казмиренко Олексій Володимирович
Кузьменко Олександр Михайлович
Науменко Олена Геннадіївна
Одновол Микола Миколайович
Приходченко Василь Федорович
Проців Володимир Васильович
Салов Володимир Олександрович
Усик Ігор Іванович
Хоменко Юрій Тимофійович

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ТА ОБРАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ

Видано
у Державному вищому навчальному закладі
«Національний гірничий університет».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004
49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.